

Nr 88.

Av herr **Lindhagen**, om *åvägbringande av en författning rörande val av ombud för svenska folket vid nationernas förbunds delegerademöten.*

När anbudet om inträde i folkens förbund prövades av svenska riksdagen, menade mången, att själva tanken ej borde avvisas men första svaret formuleras så, att först önskades ett nytt konstituerande sammanträde med alla för antagandet av ett kärleksfullt program. Detta uppslag avböjdes, och den svenska statsmakten anslöt sitt folk obetingat till förbundet. Emellertid anfördes såsom skäl därför, bland annat, att man därigenom blev i tillfälle att verka för förbundets förbättrande. Det är således nu orsak att på allvar fresta denna uppgift.

Ett mål måste då vara att omvandla förbundet till ett folkens förbund. För närvarande är det bland annat en sammanslutning mellan regeringar, vilka utse ombuden till den församling, som skall utgöra fröet till ett världsparlament. Följden har också blivit, åtminstone så vitt Sverige angår, att den gamla sekretessen, diplomaten och konjunkturpolitiken med deras fruktan för idéer sitta kvar i sätana och, såsom det förefaller mig, alldeles för enväldigt leda våra öden utan något uppdrag från oss. Det svenska folket synes på senaste tiden knappast någonsin varit mera fjärran från delaktighet i vår utrikespolitik än just nu.

Det naturliga botemedlet måste då vara att avlyfta privilegiet från regeringen och deras närmaste och låta den allmänna meningen åtminstone i någon mån komma till tals. Detta sker någorlunda genom att även här folkets ombud väljas av folket och icke av regeringen.

Vi skola nu ock deltaga i avgörandet av hela världens öden, vilka äro grundläggande även för våra. Meningen var ju till och med, att vi i förbundet skulle spela surdegens roll. Det bör då, synes mig, vara självklart, åtminstone för demokratien, att valet av våra delegerade till

världsparlamentet är en minst lika viktig och *folklig* sak som de två valen till vår inhemska representation. En sådan ordning bör ock verka fostrande i kunskapen om internationella angelägenheter. Själva valet skulle säkert väcka intresse även därför, att med den nedan beskrivna valordningen valmännen *för en gångs skull* få rätt och möjlighet att följa sina egna önsknings utan att bindas av partibeteckning.

Valet bör äga rum i sammanhang med något av de allmänna valen för att bespara kostnad och besvär. Liksom elektorval till bildandet av första kammaren skall kunna ske i samband med de kommunala valen, böra ifrågavarande val försiggå i samband med valen till andra kammaren.

Valet måste även äga rum för hela landet såsom en valkrets. Någon partibeteckning bör och behöver icke ifrågakomma. Valet kan i alla fall ske proportionellt på det sättet, att valmannen placerar sina kandidater i den ordning, han önskar dem valda, och sedan bestämmes ett visst röstvärde olika efter den ordning kandidaterna inneha på valsedeln. Formulering av ett sådant valsätt återfinnes i en reservation i lagutskottets betänkande vid behandling av den för åtskilliga år sedan beslutade revisionen av aktiebolagslagen och tillämpas i åtminstone två enskilda sammanslutningar. Valet omfattar det antal ombud, som högst kunna ifrågakomma. De som erhållit högsta röstetalet till det antal, som skola till sist utses, bliva ordinarie och de övriga suppleanter. Vid lika röstetal skiljer lotten.

Det kan ifrågasättas, att en författning om ett sådant val skulle erhålla grundlags helgd. Då emellertid grundlagen nu kräver längre tid att ändras än förr, då varaktigheten av folkens nuvarande begränsade förbund ännu är en oviss sak och då även riksdagsvalen närmare regleras genom en allmän lag, synes det mig vara lämpligast att även detta val ordnas av allmän lag.

Det hemställes alltså:

att riksdagen ville besluta eller hos regeringen begära skyndsamt förslag till en av regering och riksdag antagen författning om val genom de vid riksdagsmannaval röstberättigade till ombud jämte suppleanter, som skola föra svenska folkets talan vid folkens förbunds delegerademöten.

Stockholm den 21 januari 1921.

Carl Lindhagen.